

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 14657
Tarih : 23-10-2025

10/3298

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Küresel bir sorun haline gelen çocukların suça sürüklenmesinin/kanunla ihtilaflı hale gelmesinin altında küresel kimi nedenlerin olmasının yanı sıra Türkiye'deki durum, kimi özgünlükler barındırmaktadır. Mezkûr olgu üzerine düşünmenin ve çocuk odaklı politikalar belirlenmesinin aciliyeti önümüzde dururken salt cezalandırma/hapsetme odaklı yaklaşımların benimsenmesi çocuk haklarının temelden reddiyesi anlamına gelmektedir. Ceza infaz sistemi içerisinde çocukların durumunun tüm yönleriyle araştırılması ve çocuk odaklı, bütüncül, bağlayıcı bir çocuk koruma kanununun inşası yolunda çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'nci, İçtüzüğü'nün 104'ncü ve 105'nci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'nin de taraf olduğu BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ile Pekin Kuralları'nda, özgürlükten yoksun bırakmanın çocuklar için son çare ve en kısa süreyle başvurulacak yöntem olması, bunun yerine ise eğitim, rehabilitasyon gibi araçlarla birlikte çocukların toplumla bağlarını kuvvetlendirmeye dönük politikaların yaşama geçirilmesi gerekliliği belirtilmesine rağmen, Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün Ekim 2025 verilerine göre, Türkiye'de 4561 çocuk hapsedilmiş durumdadır.

Konuya dair düzenli, nitelikli verilerin toplum ile paylaşılmamasına karşın çocuk ve gençlik hapisanelerinin toplam kapasitesinin 2700-3000, eğitimevlerinin toplam kapasitesinin ise 550 civarında olduğu bilinmektedir. Yetişkin hapisanelerinde de çocuk koğuşlarının bulunduğu bilgisi hesaba katıldığında, büyük kısmını kız çocukların oluşturduğu, 1500 civarında çocuğun

yetişkin hapishanelerinde tutulduğu görülmektedir. Bu veriler, çocukların suç ile ilişkilenmesinin veya kanun ile ihtilafli hale getirilmesinin salt cezalandırma usulüyle ile “yönetilmeye” çalışıldığının açık göstergesidir. Ancak hapsedme odaklı politikalar neticesinde çocukların “suç” olgusuyla tekrarlı ilişkilenmesi arasında bir doğru orantı olduğu, yapılan birçok araştırmaya göre sabittir. Zira sanık odaklı, cezalandırıcı yaklaşımın bir sonucu olarak çocuklar, hapishanelerde istismar, fiziksel/psikolojik şiddet gibi suçların mağduru olur iken diğer yandan ise, suç örgütleriyle ilişkilenmelerine zemin hazırlandığı için, “fail” pozisyonuna da geçebilmektedir.

Türkiye’de çocuklar için bütüncül bir yargılama usul kanunun bulunmaması, Çocuk Koruma Kanunu’nun yalnızca “tavsiyelerden” oluşan bir metin niteliğinde olması, çocukları ilgilendiren hususların torba yasalar içerisinde, çocuk odaklı yaklaşımdan son derece uzak şekilde düzenlenmesi, çocukların ceza infaz sisteminde yetişkinlerle “çarpık” bir şekilde eşitlenmesine neden olmaktadır.

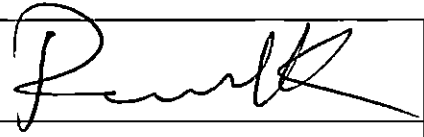
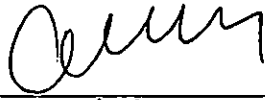
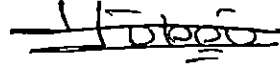
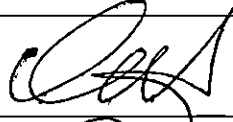
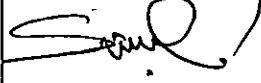
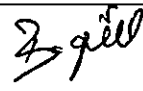
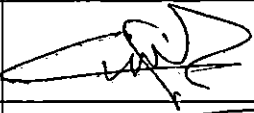
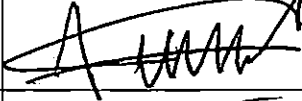
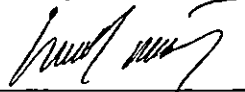
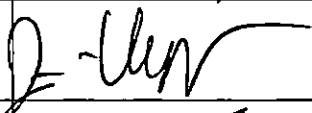
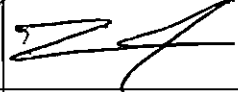
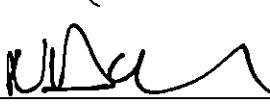
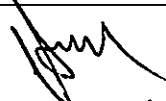
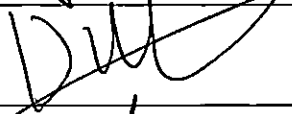
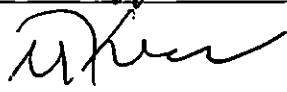
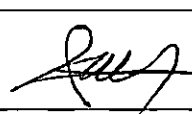
İktidarın, kamuoyunda yoğun tartışmalar yaratan, birçoğu acılarla da dolu olan, vakaları adeta bir “fırsata” çevirmeye ve bir illüzyon yaratmaya çabaladığı ile sıkça karşılaşılmaktadır. Bu vesileyle çocukların suç ile ilişkilenmesinin önündeki sistemik nedenlerin görmezden gelinmesiyle salt zahiri olana karşı bir kavgaya girerek, “etkin mücadele” edildiği belirtilmektedir. Halbuki çocukların suça sürüklenmesi de, toplumsal yaşamın her zerresinde görülen kriz ve kaos hali de, iktidarın normsuzluğu yeni bir norm haline getirdiği mevcut yönetsel akıldan azade değildir.

Neoliberal politikaları düstur edinen iktidarın finansallaşma, mülksüzleştirme yönlü pratiklerinin bir nevi sonucu olan eğitimin niteliğinin düş(ürül)mesi ve tüm bunların neticesi olarak işsizlik, yoksulluk, kimliksizleştirme ve geleceksizleştirme hesaba katılmadan atılacak her adım, 11. Yargı Paketi olarak basına servis edilen teklifte de görüldüğü üzere suçla değil, çocuklarla mücadele etmek anlamına gelecektir.

Hemen her gün bir iktidar yetkilisi tarafından, bir kısmı açıklanarak, normalleştirilmeye çalışılan çocuk tanımının dahi revize edilmeye çalışıldığı olası düzenlemeler, çocuk haklarının temelden reddiyesi anlamına gelmektedir. Zira “18 yaşına kadar herkes çocuktur” prensibi toplumsal, kültürel, biyolojik, psikolojik ve pedagojik ilkelerin bir gereği olmasının yanı sıra uluslararası yükümlülükler arasındadır aynı zamanda. Bilindiği üzere Pekin Sözleşmesinde de çocuk “mevcut hukuk sistemi içerisinde işleyebileceği bir suçtan ötürü, kendisine yetişkinlerden farklı davranılması gereken kişidir” şeklinde tariflenmektedir.

Çocuk haklarını yok sayan tüm olası planların aksine ceza infaz sistemi içerisinde çocuklara dönük “koruma-önleme-onarma” üçlüsünün merkeze alındığı bir çerçeveye hareket edilmesi, etkin bir çocuk koruma sisteminin inşa edilmesi gerekmektedir. Demokratik toplum inşasının da gereği olarak toplumun katılımının kritik bir yer işgal ettiği bu hususta, mağdur merkezli yaklaşımın benimsenmesi, çocuğun sorumluluk almasının altyapısının oluşturulması, zararın onarımı ve yeniden entegrasyonun koşullarının oluşturulması gerekmektedir.

Tüm bunlar ışığında çocukların suç ile ilişkilенmesinin/suçta sürüklenmesinin altında yatan yapısal nedenlerin tespit edilmesi, çocuk odaklı bir adalet sisteminin tesis edilmesine dönük gerekli düzenlemelerin yapılması için Meclis araştırması açılması elzemdir.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
2	SIRRI SAKIK	AĞRI	
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	